

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain 3 ja 8 luvun muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirkkolakia.

Esityksen mukaan seurakuntayhtymän hallintoon ja päätöksentekoon liittyviä säännöksiä selkeytettäisiin siten, että uuteen kirkkolakiin erheellisesti jäänyt ristiriitainen sääntely korjataan. Lisäksi diakoniatyön henkilötietojen käsittelyä koskeva viittaussäännös muutettaisiin koskemaan vuoden 2024 alusta voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain säännöksiä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
2.1 Seurakuntayhtymän hallinto ja päätöksenteko	3
<i>Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirtäminen viranhaltijalle</i>	3
<i>Määräenemmistöä edellyttävät yhteisen kirkkovaltuuston päätökset</i>	4
2.2 Henkilötietojen käsittely diakoniatyössä	5
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset	6
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
6 Lausuntopalaute	7
7 Säännöskohtaiset perustelut	7
8 Voimaantulo	10
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	11
9.1 Kirkkolain alasta	11
9.2 Henkilötietojen suojasta säätäminen	11
LAKIEHDOTUS	14
Laki kirkkolain 3 ja 8 luvun muuttamisesta	14
LIITE	16
RINNAKKAISTEKSTI	16
Laki kirkkolain 3 ja 8 luvun muuttamisesta	16

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Perustuslain 76 §:n mukaan kirkkolaissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkkolain säätämisyjärjestyksestä ja kirkkolakia koskevasta aloiteoikeudesta on voimassa, mitä niistä mainitussa laissa erikseen säädetään.

Kirkkolain (652/2023) 1 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa, sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Kirkon ehdotuksen tekee kirkolliskokous. Kirkkolain säätäminen tulee vireille eduskunnassa hallituksen esityksellä.

Esitys on valmisteltu ensivaiheessa kirkkohallituksessa. Valmisteluun ovat johtaneet havainnot kirkkolain kokonaisuudistuksen yhteydessä seurakuntayhtymän hallintoa ja päätöksentekoa koskevaan sääntelyyn jääneistä ristiriitaisuuksista sekä diakoniatyöhön sovellettavan, henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn muuttuminen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä. Kirkkohallituksen esityksestä kirkolliskokous päätti ehdottaa 9.11.2023 valtioneuvostolle, että valtioneuvosto ryhtyisi toimenpiteisiin kirkkolain muuttamiseksi.

Kirkkolain muuttamista koskevan ehdotuksen jatkovalmistelu on tehty opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä. Lakiehdotus on kirkolliskokouksen ehdotuksen mukainen.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Seurakuntayhtymän hallinto ja päätöksenteko

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirtäminen viranhaltijalle

Kirkkolain 3 luvun 16 §:ssä säädetään seurakuntayhtymän toimielimistä ja päätösvallasta. Pykälän 1 momentin mukaan seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, seurakuntayhtymän johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat. Pykälän 2 momentin mukaan seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaa hallintosäännössä yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja seurakuntayhtymän johtokunnalle sekä päätöksellään seurakuntaneuvostolle lukuun ottamatta 6 §:ssä tai 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita. Yhteiselle kirkkoneuvostolle voidaan kuitenkin siirtää päätösvaltaa 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

Saman luvun 6 §:ssä säädetään kirkkovaltuuston päätösvallan siirtämisestä. Pykälän mukaan kirkkovaltuusto voi siirtää päätösvaltaa kirkkoneuvostolle tai sen jaostolle, johtokunnalle, viranhaltijalle ja kirkkoneuvoston varapuheenjohtajalle. Päätösvaltaa ei saa siirtää, jos: 1) kirkkovaltuuston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen (657/2023), niiden nojalla annettujen määräysten tai muun lain mukaan; 2) päätöksen tekemiseen vaaditaan määränemmistö. Kirkkovaltuusto ei voi siirtää kirkkoneuvostolle kuuluvaa päätösvaltaa jaostolle, johtokunnalle, viranhaltijalle tai kirkkoneuvoston varapuheenjohtajalle, jos: 1) kirkkoneuvoston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen määräysten tai muun lain mukaan; 2) asia koskee esityksen tekemistä kirkkovaltuustolle; 3) asia koskee kirkkovaltuuston tekemän päätöksen täytäntöönpanoa; 4) asian käsittelemistä kirkkoneuvostossa on pidettävä tarpeellisenä asian merkityksen vuoksi.

Luvun 15 §:ssä säädetään seurakuntayhtymän tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien 1) kirkollisverotusta sekä kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken; 2) kirkon keskusrahastoon ja kirkon eläkerahastoon suoritettavia maksuja sekä muuta talouden ja omaisuuden hoitoa; 3) jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämistä seurakuntayhtymän toiminnassa 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla; 4) seuraavia henkilöstöhallintoa koskevia asioita, jollei tästä laista johdu: a) palkan ja työnantajasuoritusten maksamista, työnantajailmoitusten tekemistä ja palkkakirjanpitoa; b) virka- ja työehtosopimusten tekemistä ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistusta koskevien esitysten tekemistä kirkon työmarkkinalaitokselle; c) luottamusmiestoimintaa, työsuojelua, työterveyshuoltoa sekä työnantajan ja työntekijän välistä yhteistoimintaa sekä 5) arkistotoimintaa.

Edellä mainitussa 16 §:n 2 momentissa ei ole huomioitu päätösvallan siirtämistä seurakuntayhtymän viranhaltijalle, vaikka 16 §:n 1 momentin mukaan seurakuntayhtymässä sen hallintoa hoitavat myös seurakuntayhtymän viranhaltijat. Ottaen kuitenkin huomioon mainittu 16 §:n 1 momentti sekä 3 luvun 7 §:n 2 momentti, jonka mukaan hallintosäännössä säädetään päätösvallan siirrosta toimielimille ja johtaville viranhaltijoille, päätösvaltaa on tarkoitettu voitavan aiemman oikeustilan lailla edelleen siirtää myös viranhaltijoille. Myöskään kirkkolain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 108/2022 vp) tai hallituksen esityksen (HE 19/2019 vp) perusteluista ei käy ilmi, että olisi tarkoitettu muuttaa aiempaa oikeustilaa. Seurakuntayhtymän viranhaltijoiden poisjääntiä päätösvallan delegointia koskevasta säännöksestä voidaankin pitää lain valmistelun yhteydessä tapahtuneena erheenä. Oikeustilan selkeyttämiseksi maininta yhteisen kirkkovaltuuston mahdollisuudesta delegoida päätösvaltaa hallintosäännössä myös viranhaltijoille on perusteltua kirjata 3 luvun 16 §:n 2 momenttiin.

Määräenemmistöä edellyttävät yhteisen kirkkovaltuuston päätökset

Kirkkolain 3 luvun 17 §:ssä säädetään yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytyksistä. Pykälän mukaan yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoon sovelletaan, mitä 9 §:ssä säädetään. Määräenemmistö vaaditaan myös, kun päätös koskee perussäännön muuttamista tai vapaaehtoisesti muodostetun seurakuntayhtymän purkamista.

Mainitussa 9 §:ssä säädetään kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytyksistä. Pykälän 2 momentin mukaan kirkkovaltuuston päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmasosaa läsnä olevista ja enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä sitä kannattaa asiassa, joka koskee 1) kirkollisen rakennuksen, kappelin, seurakuntatalon, seurakunnan virastotalon taikka leiri- tai kurssikeskuksen rakentamista tai hankkimista; 2) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista, sen käyttötarkoituksen muuttamista taikka muun kuin kirkollisen rakennuksen muuttamista kirkolliseksi rakennukseksi; 3) hautausmaan perustamista tai laajentamista; 4) kiinteän omaisuuden luovuttamista taikka 5) uuden viran perustamista.

Saman luvun 13 §:ssä säädetään seurakuntayhtymän perustamista ja perussäännön muuttamista koskevasta päätöksenteosta. Pykälän 3 momentin mukaan seurakuntayhtymän perussäännön muutos on tehtävä määräenemmistöllä, jos muutos koskee: 1) verotulojen jakoperusteiden muuttamista seurakuntien kesken; 2) omaisuuden siirtämistä seurakuntien ja seurakuntayhtymien välillä ja 3) viran perustamista ja lakkauttamista koskevan päätösvallan siirtämistä seurakuntayhtymän ja seurakuntien välillä. Säännöksen perustelujen mukaan momentissa tarkoitetut muutokset vaikuttavat seurakuntien taloudelliseen asemaan tai toimivaltaan siinä määrin, että perussäännön muuttamiseen voidaan edellyttää määräenemmistön suostumusta. Sen sijaan täyden yksimielisyyden vaatimisesta luovuttaisiin, koska se saattaisi estää perussäännön tarkoituksenmukaiset muutokset (HE 108/2022 vp, s. 70).

Luvun 13 ja 17 §:t ovat keskenään ristiriitaiset perussäännön muuttamista koskevan päätöksenteon osalta. Viimeksi mainitun pykälän sanamuoto on määräenemmistövaatimuksen osalta virheellinen, sillä tarkoituksena on ollut rajoittaa määräenemmistövaatimus vain sellaisiin perussäännön muutoksiin, joilla on vaikutuksia seurakuntien taloudelliseen asemaan ja toimivaltaan.

2.2 Henkilötietojen käsittely diakoniatyössä

Kirkkolain 3 luvun 1 §:n mukaan seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla muun muassa diakoniasta. Kirkkojärjestyksen 3 luvun 24 §:n mukaan seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa. Diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa avun antamista erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei auteta muulla tavoin. Seurakunnan diakoniasta määrätään tarkemmin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä diakoniatyön johtosäännössä.

Ammatillisen diakoniatyön (myöhemmin diakoniatyö) tehtävää hoitavat seurakunnan ja kirkon diakonian viranhaltijat. Diakoniatyöhön kuuluu vaikeuksissa olevan ihmisen kokonaisvaltaista auttamista sisältäen muun muassa hengellisen, henkisen, aineellisen ja sosiaalisen avun sekä autettavan terveydellisen toimintakyvyn tukemisen. Diakoniatyössä käsitellään henkilötietoja.

Kirkkolain 8 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 96/46/EY kumoamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston antamaa asetusta (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) ja tietosuojalaki (1050/2018). Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään, henkilötietojen käsittelyyn diakoniatyössä sovelletaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 11 ja 13 §:ää ja 3 lukua, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettua lakia sekä potilaan asemasta ja oikeudesta annetun lain (785/1992) 12 ja 13 §:ää.

Kirkkolain 10 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, että yksityiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa ja diakoniatyötä koskevat asiakirjat on pidettävä salassa. Kirkkolain 8 luvun 1 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) säädetään, jollei edellä mainitusta lainsäädännöstä ja kirkkolaista muuta johdu. Mahdollisesta asiakasrekisteristä henkilötiedot hävitetään välittömästi, kun asiakassuhde on päättynyt tai kun tiedot muutoin ovat käyneet tarpeettomiksi.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 11 § ja 3 luku, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettu laki sekä potilaan asemasta ja oikeudesta annettu laki on kumottu 1.1.2024 alkaen. Myös sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 § on muutettu samasta ajankohdasta alkaen. Sosiaalihuollon asiakastietojen ja potilastietojen salassapidosta ja asiakastietojen käsittelystä sekä asiakasasiakirjojen laatimisesta ja säilyttämisestä on mainitusta ajankohdasta alkaen säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetussa laissa (703/2023, myöhemmin asiakastietolaki). Diakoniatyötä koskeva kirkkolain 8 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa on siten mainitusta ajankohdasta alkaen viitattu kumottuun sääntelyyn.

Kirkkolain säätämisaikana voimassa olleen sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 11 §:ssä säädettiin tietojen antamisesta asiakkaalle tai hänen edustajalleen. Lain 13 §:ssä säädettiin asiakkaan informoinnista tietojen käsittelystä, ja 3 luvussa säädettiin salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja salassa pidettävien tietojen

luovuttamisesta. Kirkkolain säätämisaikana voimassa olleesta potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 12 §:ssä säädettiin potilasasiakirjoista ja hoitoon liittyvästä muusta materiaalista ja lain 13 §:ssä potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapidosta. Kirkkolain säätämiseen johtaneen valmistelun yhteydessä katsottiin, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöinä diakoniatyöntekijöitä velvoittaa jo sinänsä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettujen lakien säännökset henkilötietojen käsittelystä ja salassapidosta.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkeyttää kirkkolain seurakuntayhtymän hallintoa ja päätösvallan siirtämistä sekä päätöksenteon edellytyksiä koskevaa sääntelyä korjaamalla virheellisiksi jääneet säännökset. Tavoitteena on myös pitää diakoniatyön henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely ajan tasalla muun vastaavan lainsäädännön kanssa. Lisäksi tavoitteena on turvata diakoniatyön asiakastietojen käsittely riittävän täsmällisellä ja tarkkarajaisella sääntelyllä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan selkeytettäväksi seurakuntayhtymän hallintoa ja päätösvaltaa koskevaa sääntelyä. Kirkkolakiin kirjattaisiin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston mahdollisuus siirtää päätösvaltaa hallintosäännössä myös seurakuntayhtymän viranhaltijalle. Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoon liittyvää sääntelyä selkeytettäisiin siltä osin kuin päätöksenteko edellyttää määränemmistöä.

Lisäksi diakoniatyöhön liittyvää henkilötietojen käsittelyä koskevaa viittaussääntelyä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyä koskevia säädösmuutoksia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotukset kirkkolain 3 luvun 16 §:n ja 17 §:n muutoksista selkeyttävät seurakuntayhtymän hallintoa ja lainsäätäjän tahtoa. Kirkkohallituksen hyväksymässä hallintosääntömallissa on jo ohjeistettu poistamaan 16 §:n sisäinen ristiriita, jolloin muutos ei aiheuta päivitystarpeita jo hyväksytyihin seurakuntayhtymien hallintosääntöihin.

Diakoniatyön henkilötietojen käsittelyyn omaksuttavien säännösten arvioidaan selkeyttävän henkilötietojen käsittelyä ja diakoniatyön käytänteitä. Velvollisuus asiakastietojen käsittelyn ohjeistamiseen sekä velvollisuus määritellä, mitä välttämättömiä asiakastietoja diakoniatyön viranhaltijoilla ja työntekijöillä ja muilla asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on oikeus käyttää, saattaa jonkin verran lisätä seurakunnan hallinnollista taakkaa. Kirkkohallituksen toiminnallisessa osastossa asia on tiedostettu, ja tavoitteena on laatia yhtenäinen ohjeistus seurakuntien käyttöön.

Ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Henkilötietojen käsittelystä diakoniatyössä säädetään kirkkolaisissa viittaamalla siihen asiakas- ja potilastietojen käsittelyä sosiaali- ja terveydenhuollossa koskevaan lainsäädäntöön, jonka on katsottu soveltuvan diakoniatyöhön. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pitänyt

säätelytapaa mahdollisena riittävän säännöspohjan saamiseksi arkaluonteisten asiakas- ja potilastietojen käsittelylle lakisääteisen diakonian piirissä (PeVL 4/2020 vp, s. 10).

Diakoniatyön erityisluonne huomioon ottaen tarkoituksenmukaista saattaisi olla, että henkilötietojen käsittelystä kirkon viranomaisissa säädettäisiin kirkkolain sijaan erillislailla siltä osin, kun yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain ei voida katsoa muodostavan riittävää säännöspohjaa arkaluontoisten henkilötietojen käsittelylle. Erillislakia puoltaisi vaatimus henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn tarkkarajaisuudesta ja täsmällisyydestä, jota kirkkolakia säädettäessä sen erityinen säätämisyjärjestys huomioon ottaen saattaa olla hankala toteuttaa. Erillislakiin voitaisiin sisällyttää muutkin nykyisen kirkkolain 8 luvun säännökset.

Erillislain valmistelua ei ole kuitenkaan ollut mahdollista toteuttaa siinä aikataulussa, jonka sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyä koskevan sääntelyn voimaantuloajankohta valmistelulle on asettanut. Poissuljettuna ei voida kuitenkaan pitää sitä, että tällainen sääntelytavan muutos toteutetaan lähitulevaisuudessa. Esityksessä omaksuttavaksi ehdotettavan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain tulevat muutokset saattavat myös aiheuttaa kirkkolain muutostarpeen. Pidemmillä aikavälillä tämä voi osoittautua haasteelliseksi. Myös säännösten soveltuminen seurakuntien diakoniatyöhön on osittain vaikeaselkoista, mikä jo sinällään aiheuttaa haasteita seurakuntien työhön.

6 Lausuntopalaute

Kirkkohallitus kuuli valmistelunsa yhteydessä kirkkohallituksen diakoniatyön asiantuntijaa ja tietosuojavastaavaa sekä pyysi esitysluonnoksesta kirkon laintarkastustoimikunnan lausunnon.

Laintarkastustoimikunta kiinnitti huomiota kirkkolain 3 luvun 17 §:n sanamuotoon. Se katsoi, että pykälässä on viitattava saman luvun 13 §:n 3 momenttiin eikä momentin yksilöityihin kohtiin. Se esitti myös harkittavaksi, onko mainittu viittaus välttämätön. Kirkkohallituksessa muokattiin viittausta lausunnon mukaan, mutta sitä ei kokonaan poistettu, sillä pykälän yksilöinnin katsottiin olevan viittauksessa välttämätön, koska viittaus kohdistuu vain siinä tarkoitettuihin perussäännön muutostilanteisiin. Laintarkastustoimikunta huomautti lisäksi, että perusteluissa voisi vielä täsmentää sitä, millä perusteella osa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain säännöksistä tulee ja osa ei tule diakoniatyössä noudatettaviksi. Tämän johdosta perusteluita on kirkkohallituksen jatkovalmistelussa täsmennetty lisäämällä 8 luvun 1 §:n säännöskohtaisiin perusteluihin perusteluita sille, miksi osaa säännöksistä ei ehdoteta sovellettaviksi.

7 Säännöskohtaiset perustelut

3 luku Seurakunta ja seurakuntayhtymä

16 §. *Seurakuntayhtymän toimitilimet ja päätösvalta.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto voisi hallintosäännössä siirtää päätösvaltaa myös seurakuntayhtymän viranhaltijoille. Vaikka pykälän 1 momentin ja luvun 7 §:n nojalla voidaan tulkita, että päätösvaltaa voidaan hallintosäännössä siirtää myös viranhaltijoille, on pykälän 2 momenttia syytä selkeyttää.

17 §. *Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset.* Pykälässä säädettyä määränemmistöä vaativaa seurakuntayhtymän perussäännön muuttamista koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaa luvun 13 §:n 3 momenttia. Kun kyse on vapaaehtoisesti muodostetun seurakuntayhtymän purkamista koskevasta päätöksestä, voidaan päätöksenteolla katsoa olevan sellaisia merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia

yksittäiseen seurakuntaan, että tältä osin määränemmistövaade on tarkoituksenmukaista säilyttää.

8 luku **Henkilötietojen käsittely ja kirkonkirjojen pito**

1 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta annetun lain säännöksiin, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettuun lakiin ja potilaan asemasta ja oikeudesta annetun lain säännöksiin muutettaisiin viittaukseksi 1.1.2024 voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain erikseen säännöskohdassa luetteluihin säännöksiin.

Diakoniatyöhön sovellettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyn yleisiä periaatteita, joista säädetään asiakastietolain 4–7 §:ssä. Pykälissä säädetään asiakastietojen salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta, vaitiolovelvollisuudesta ja salassapidosta poikkeamisesta sekä asiakastietojen käsittelyn ohjeistamisesta. Kirkkolain 10 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan yksityiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa tai diakoniatyötä koskeva asiakirja on pidettävä salassa. Säännös on ehdoton eikä tietoja voi siten luovuttaa ilman lakisääteistä oikeutta sivullisille.

Sovellettavaksi ehdotetuilla säännöksillä varmistuttaisiin siitä, että diakoniatyössä kertyvät asiakastiedot olisivat pysyvästi salassa pidettäviä riippumatta julkisuuslain 31 §:n salassapidon lakkaamista koskevasta sääntelystä. Salassa pidettävää tietoa koskevaa asiakirjaa taikka sen kopiota ei saisi näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sivulliselle nähtäväksi tai käytettäväksi. Sivullisella tarkoitettaisiin muita kuin seurakunnan palveluksessa olevia asiakkaan diakonia-avun järjestämiseen ja toteuttamiseen tai niihin liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä. Seurakunnan diakonian viranhaltijat ja työntekijät saisivat kuitenkin käsitellä kyseisen seurakunnan diakoniatyön rekisteriin kuuluvia diakoniatyön toteuttamisen kannalta välttämättömiä diakonian asiakastietoja salassapitosäännösten estämättä.

Diakoniatyön viranhaltijat ja työntekijät samoin kuin seurakunnan luottamushenkilöt tai muu diakonian järjestämiseen ja toteuttamiseen tai niihin liittyviin tehtäviin osallistuva henkilö olisivat saamiensa diakoniatyön asiakastietojen tai muiden asiakasta koskevien henkilökohtaisten tietojen osalta vaitiolovelvollisia. Vaitiolovelvollisuuden piirin kuuluvia tietoja ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun palvelussuhde tai tehtävä on päättynyt. Kyseiset henkilöt eivät saa myöskään oikeudettomasti ilmaista sivulliselle saamia tietoja eivätkä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Vaitiolovelvollisuudesta saisi poiketa asiakkaan suostumuksella tai jos siitä on laissa säädetty. Säännöksissä säädetään myös asiakkaan, hänen edustajansa tai avustajansa vaitiolovelvollisuudesta. Sovellettavaksi ehdotettujen säännösten mukaan diakoniatyötä johtavan seurakunnan viranhaltijan olisi annettava kirjalliset ohjeet asiakastietojen käsittelystä ja noudatettavista menettelytavoista sekä huolehdittava henkilökunnan riittävästä asiantuntemuksesta ja osaamisesta asiakastietojen käsittelystä. Jollei seurakunnassa ole muuta päätetty, vastuussa asiasta olisi kirkkojärjestyksen 8 luvun 13 §:n perusteella kirkkoherra.

Asiakastietolaissa säädetyistä asiakastietojen käsittelyä koskevista yleisistä periaatteista sovellettaisiin myös säännöksiä asiakastiedon käyttöoikeudesta, asiakastiedon käytön ja luovutuksen seurannasta, asiakkaan tiedonsaantioikeudesta tietojensa käsittelystä sekä oikeudesta kieltäytyä asiakkaan pyynnöstä rajoittaa tietojensa käsittelyä eli lain 9–12 §:ää. Siten diakoniatyön asiakastietoja saisi käsitellä ainoastaan silloin, kun ne kuuluvat tiedon käsittelijän

työtehtäviin ja annettavaan palveluun ja tällöinkin henkilöllä olisi oikeus käyttää vain työtehtävässä tarvitsemiaan välttämättömiä asiakastietoja. Asiakastietojen käsittelyn perusteena olisi syntynyt diakonian asiakassuhde. Seurakunnan olisi myös määriteltävä, mitä välttämättömiä asiakastietoja diakoniatyön viranhaltijoilla ja työntekijöillä ja muilla asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on oikeus käyttää. Asiakasrekisterin käyttäjistä ja näiden käyttöoikeuksista olisi pidettävä rekisteriä.

Asiakastiedon käytön ja tietojen luovutuksen seuranta ja valvontaa varten diakonian asiakasrekisteristä tulisi kerätä asiakastietolain 10 §:n mukaisesti lokitietoja tietojen käytöstä ja mahdollisista tietojen luovutuksista. Mainitussa laissa säädetään tarkemmin, mitä tietoja kyseisiin rekistereihin kerättäisiin. Lain 11 §:ssä säädetään lisäksi asiakkaan oikeudesta saada tietoja tietojensa käsittelystä ja luovuttamisesta sekä käsittelyn tai luovutuksen perusteista. Lain 12 §:ssä säädetään oikeudesta kieltäytyä asiakkaan pyynnöstä rajoittaa tietojen käsittelyä tietosuoja-asetuksen 18 artiklan nojalla, jos tietojen käsittelyn rajoittamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa muun muassa rekisteröidyn tai jonkun muun oikeuksille.

Asiakastietolain 3 luvussa säädetään asiakastietojen rekisterinpidosta. Kyseisen luvun 13–15 § soveltunevat myös diakoniatyössä pidettäviin rekistereihin. Lain 13 §:ssä säädetään asiakastietojen rekisterinpitäjästä, joka diakoniatyössä on luonnollisesti kukin diakoniapalveluita tuottava seurakunta. Lain 14 §:ssä säädetään puolestaan palvelutuottajan vastuista toisen palvelutuottajan lukuun toimittaessa. Vaikka seurakunnat toteuttavat diakoniatyötä hyvin itsenäisesti, kirkkolain 3 luvun 20 §:n nojalla seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta tai tehtävän hoitamisesta toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän puolesta. Asiakastietolain 15 §:n säännökset rekisterinpitäjän määräytymisestä palvelutuottajan muutostilanteessa soveltunevat puolestaan seurakuntajaon muutostilanteisiin, kun esimerkiksi seurakunta liittyy toiseen seurakuntaan tai kaksi tai useampi seurakuntaa lakkautetaan ja niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta.

Asiakastietolain asiakasasiakirjojen käsittelyä koskevista periaatteista diakoniatyöhön soveltuvat 17 §:ssä säädetty velvollisuus asiakastietojen kirjaamiseen sekä 19 §:n 1 momentin säännös asiakirjoissa käytettävästä kielestä. Sen sijaan kielellisistä oikeuksista kirkon viranomaisissa säädetään kirkkolaissa. Lisäksi asiakasasiakirjojen käsittelyn periaatteista diakoniatyöhön soveltuvat asiakastietolain 22 §:n säännökset asiakirjojen eheyden, muuttumattomuuden ja kiistämättömyyden varmistamisesta asiakastietojen käsittelyssä, tiedonsiirrossa ja säilyttämisessä sekä 24 §:n säännös asiakasasiakirjojen tuhoamisesta. Diakoniatyön asiakasasiakirjat olisi tuhottava viimeistään silloin, kun niiden säilytysaika on päättynyt eikä niitä arkistoida. Tuhoaminen tulee tehdä siten, etteivät sivulliset saa asiakasasiakirjoista tietoja. Käytännössä asiakasasiakirjat tuhotaan pääsääntöisesti diakonian asiakassuhteen päätyttyä.

Seurakuntien diakoniatyö rinnastuu parhaiten sosiaalihuoltoon, jolloin asiakastietolain 6 luvun säännökset sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista soveltuvat pääsääntöisesti myös diakoniatyön asiakasasiakirjoihin. Siten diakoniatyön asiakasasiakirjoihin sovellettaisiin lain 37 §:n säännöstä sosiaalihuollon asiakasasiakirjoja koskevista periaatteista ja 38 §:n säännöstä asiakasasiakirjoihin kirjattavista perustiedoista. Perustietoihin diakoniatyössä ei kuitenkaan välttämättä kuulu autettavan henkilötunnus tai syntymäaika. Kun asiakkaasta talletetaan diakoniatyön paikalliseen rekisteriin asiakasmerkintä, saa hän kuitenkin vähintään väliaikaisen tunnuksen. Lisäksi diakoniatyön asiakasasiakirjoihin soveltuisivat asiakastietolain 39 §:n säännökset tietojen saamista koskevista merkinnöistä, 40 §:n säännökset alaikäisen asiakkaan kielto-oikeuden kirjaamisesta, 41 §:n säännös asian vireille tuloa koskevista asiakirjoihin merkittävistä tiedoista sekä 42 §:ssä säädetty palvelutarpeen arvioon merkittävistä tiedoista sekä 44 §:n säännös asiakaskertomukseen merkittävistä tiedoista. Kirkollisessa viranomaisessa

noudatetaan hallintolakia (434/2003) kirkkolain 10 luvun 1 §:n nojalla. Siten asiakastietolain 45 §:n viittaussäännöstä hallintolain soveltamiseen päätöksiä tehtäessä voidaan pitää lähinnä informatiivisena.

Lisäksi asiakastietolain tiedonsaantioikeutta ja tietojen luovuttamista koskevista säännöksistä seurakuntien diakoniatyöhön soveltuvat lain 50 §:n säännös tietojen käsittelystä toisen puolesta, 51 §:n säännökset alaikäisen oikeudesta kieltää tietojensa luovuttamisen huoltajille ja 52 §:n säännös asiakastietojen luovuttamisesta kuoleman jälkeen.

Diakoniatyössä syntyvien asiakastietojen luovuttamiseen sovellettaisiin myös lain 62 ja 63 §:ä, jotka sisältävät säännökset tietojen luovuttamisesta viranomaisille. Tällöin seurakunta tai diakoniatyöntekijä voisi salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa poliisille henkeen ja terveyteen liittyvän uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos henkilö diakoniatyöhön kuuluvia tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Lisäksi 63 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta tietyissä lainkohdassa erikseen mainituissa tilanteissa. Säännöksestä käy myös ilmi, että tietoja voi luovuttaa myös asiakkaan nimenomaisesti antamalla suostumuksella.

Diakoniatyössä kertynyttä salassa pidettävää asiakastietoa saisi siten esimerkiksi luovuttaa tuomioistuimelle tai muulle viranomaiselle asiakkaan suostumuksesta riippumatta, jos tiedon luovutus on välttämätöntä lapsen edun taikka erittäin tärkeän yleisen tai yksityisen edun vuoksi, jos seurakunnalla on laissa säädetty oikeus tai velvollisuus panna asia vireille taikka osallistua vireillä olevan asian käsittelyyn tai toimeenpanoon antamalla lausunto tai selvitys taikka muulla vastaavalla tavalla. Esimerkiksi tietoja voisi luovuttaa silloin, kun lastensuojelulain (417/2007) 25 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden edellytykset täytyisivät. Salassa pidettävää asiakastietoa saisi antaa myös sosiaalietuuksia käsittelevälle viranomaiselle tai laitokselle etuutta koskevan väärinkäytöksen selvittämiseksi, jos väärinkäytöstä on perusteltua syytä epäillä. Lisäksi pyydettyä tulisi antaa asiakkaan tai tämän laillisen edustajan suostumuksesta riippumatta salassa pidettävää asiakastietoa poliisille, syyttäväviranomaiselle ja tuomioistuimelle, jos se on tarpeen sellaisen rikoksen selvittämiseksi, jonka ilmoittamatta jättäminen on rangaistavaa rikoslain (39/1889) 15 luvun 10 §:n nojalla, taikka jonka enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta.

Seurakunta saisi antaa salassa pidettävää asiakastietoa oma-aloitteisestikin, jos epäillään edellä mainittua rikoslain 15 luvun 10 §:ssä tarkoitettua rikosta taikka silloin, jos epäillään jonkun syyllistyneen siinä mainittua vähäisempään rikokseen, jos tiedon antamisen arvioitaisiin olevan välttämätöntä lapsen edun taikka erittäin tärkeän yleisen tai yksityisen edun vuoksi.

Muilta osin asiakastietolain säännökset eivät sovellu seurakuntien diakoniatyöhön sen luonteen vuoksi. Vaikka diakoniatyö voidaankin osittain rinnastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamiseen, seurakuntien diakoniatyö ei ole osa hyvinvointialueiden hyvinvointipalveluja, vaan kunkin seurakunnan vastuulla olevaa kirkon tehtävästä huolehtimista. Koska diakoniatyössä ei kirjata tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasrekistereihin, niihin liittyviä säännöksiä ei voida soveltaa. Näitä ovat esimerkiksi säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasrekistereistä (18 §) ja asiakasasiakirjoista (20 ja 21 §) sekä asiakirjojen säilyttämisestä (23 §).

Diakoniatyössä ei synny potilasasiakirjoja, joten niitä koskevaa sääntelyä (25–36 §) ei otettaisi kirkkolain viittaussäännökseen. Diakoniatyöhön ei myöskään kuulu sellaista monialaista yhteistyötä, jossa asiakastietoja kirjattaisiin yhteisesti eri viranomaisten kanssa (46–48 §). Tiedonsaantioikeuksia viranomaisten välillä ja tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä (49,

53–61 ja 64 §) ei sovellettaisi diakoniatyön luonteen vuoksi. Diakoniatyössä ei käytetä asiakastietolaissa tarkoitettuja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluita, minkä vuoksi myös niihin liittyvät luvut (9–14 luku) jätettäisiin viittaussäännöksen ulkopuolelle.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.6.2024.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

9.1 Kirkkolain alasta

Perustuslain 76 §:n mukaan kirkkolaissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Seurakuntayhtymän päätösvallasta säätäminen kuuluu kirkon hallintoon ja siten kirkkolain alaan.

Diakoniatyön asiakastietojen käsittelyssä on kyse henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen suoja on osa yksityiselämän suojaa, joka on perustuslain 10 §:ssä sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattu yksilön perusoikeus. Lisäksi henkilötietojen suoja kuuluu perustuslain 10 §:n 1 momentin nojalla lain alaan.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota kirkkolain arkaluontoisten tietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn vuonna 2020. Valiokunta katsoi, etteivät henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset kaikilta osiltaan täyttäneet arkaluontoisten tietojen käsittelyä koskevalta sääntelyltä edellytettäviä tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta katsoi, että mikäli asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö ei ole sovellettavissa diakoniatyöhön, arkaluontoisten asiakas- ja potilastietojen käsittelystä lakisäätteisessä diakoniassa olisi säädettävä olennaisesti laajemmin kirkkolakiehdotukseen otettavien säännöksiin tai säätämällä asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö viittaussäännöksiin sovellettavaksi kirkkolaissa määritellyssä laajuudessa (PeVL 4/2020 vp, s. 8–10). Perustuslakivaliokunta katsoi siten diakoniatyön henkilötietojen suoja koskevan sääntelyn kuuluvan kirkkolain alaan samalla, kun valiokunta korosti, että perustuslain 76 §:n ilmaisua kirkkolain sääntelyvarauksen asiallisesta alasta (kirkon järjestysmuoto ja hallinto) on sen käsityksen mukaan välttämätöntä tulkita suppeasti. Kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen piiriin voidaan lukea ainoastaan ne asiat, joihin perustuslain 76 §:n 1 momentin säännös nimenomaisesti viittaa (PeVL 4/2020 vp, s. 5).

9.2 Henkilötietojen suojasta säätäminen

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan lähtökohtaisesti riittävää on perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4 ja 5).

Yleistä tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisemman sääntelyn tarve tulee perustella myös tietosuoja-asetuksen puitteissa tapauskohtaisesti. Tällöin on syytä kiinnittää huomiota myös asetuksessa omaksuttuun riskiperusteiseen lähestymistapaan kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta.

Valiokunta on painottanut, että myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön (PeVL 14/2018 vp, s. 5 ja 6). Valiokunnan henkilötietojen suojaa koskevassa käytännössä on sinänsä korostettu lailla sääntämisen tarvetta erityisesti silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomais (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on nimenomaisesti katsonut, että henkilötietojen suojasta diakoniatyössä tulee säätää salassapitosäännöstä olennaisesti laajemmin kirkkolakiehdotukseen otettavin säännöksin (PeVL 4/2020 vp, s. 8–10).

Lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettäessä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Perustuslakivaliokunta on arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 29/2016 vp, s. 4–5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp).

Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Lisäksi EU:n tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaan sellaisten henkilötietojen, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys sekä geneettisten tietojen käsittely, biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten tai terveyttä koskevien tietojen taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevia tietoja, käsittely on kiellettyä. Erityisten henkilötietoryhmien käsittely edellyttää tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan poikkeamisperusteen lisäksi, että jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään erityisistä ja asianmukaisista toimenpiteistä luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja henkilötietojen suojaamiseksi. Tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa on lueteltu suojatoimenpiteitä, joita tulee toteuttaa käsiteltäessä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja. Olennainen yleinen tietosuoja-asetuksen käsite suojatoimissa on sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja (artikla 25).

Esityksessä on otettu huomioon tietosuoja-asetuksen mukainen diakoniatyön erityisluonteisuus ja asiakastietoja koskeva salassapito. Asiakastietojen käsittely perustuisi lähtökohtaisesti asiakastietoja käsittelevälle henkilölle annettaviin käyttöoikeuksiin vain niihin asiakastietoihin, joita hän työtehtävässään tarvitsee ja jotka ovat esimerkiksi diakonian viranhaltijan työn kannalta sekä asiakkaan avun tarpeen kannalta välttämättömiä. Käyttöoikeudet suojaisivat arkaluonteista ja salassa pidettävää asiakastietoa sen asiattomalta käsittelyltä. Lisäksi edellytettäisiin diakoniatyön asiakastiedon käytön ja luovutuksen seuranta lokirekisterillä.

Kirkkolain 10 luvun 8 §:n mukaan kirkon viranomaisten tiedonhallintaan, tietojärjestelmien käyttöön sekä tietojen sähköiseen luovutustapaan sovelletaan myös tiedonhallintalain 4 §:n 2 momenttia, jossa säädetään muun muassa tiedonhallintayksikön eli seurakunnan vastuista ohjeistaa tietoa-aineistojen käsittelyä ja tietojärjestelmien käyttöä, tarjota koulutusta tiedonhallintaa, tietojenkäsittelyä ja asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja annetuista ohjeista sekä valvoa tiedonhallintaan liittyvien normien noudattamista. Lisäksi sovelletaan myös tiedonhallintalain 12–17 §:n säännöksiä tietoturvaan liittyvistä käytännöistä sekä muun muassa lain 21 §:n säännöstä tietoa-aineistojen säilytystarpeen määrittämisestä.

Perustuslakivaliokunta on myös antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (PeVL 38/2016 vp, s. 3).

Asiakastietoja saisi luovuttaa muuhun käyttötarkoitukseen vain, jos sille on olemassa lakiperuste tai asiakkaan nimenomainen suostumus.

Edellä esitetyillä perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kirkkolain 3 ja 8 luvun muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kirkkolain (652/2023) 3 luvun 16 §:n 2 momentti ja 17 § sekä 8 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohta seuraavasti:

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

16 §

Seurakuntayhtymän toimielimet ja päätösvalta

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto. Se voi siirtää päätösvaltaa hallintosäännössä yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle, seurakuntayhtymän johtokunnalle ja seurakuntayhtymän viranhaltijalle sekä päätöksellään seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei saa siirtää 6 §:ssä eikä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Yhteiselle kirkkoneuvostolle voidaan kuitenkin siirtää päätösvaltaa 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

17 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoon sovelletaan 9 §:ää. Määräenemmistö vaaditaan myös, jos päätös koskee 13 §:n 3 momentissa tarkoitettua perussäännön muuttamista tai vapaaehtoisesti muodostetun seurakuntayhtymän purkamista.

8 luku

Henkilötietojen käsittely ja kirkonkirjojen pito

1 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään: 1) henkilötietojen käsittelyyn diakoniatyössä sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 4–7, 9–15 ja 17 §:ää, 19 §:n 1 momenttia, 22, 24, 37–42, 44, 45, 50–52, 62 ja 63 §:ää;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 21.3.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Opetusministeri Anna-Maja Henriksson

Laki

kirkkolain 3 ja 8 luvun muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kirkkolain (652/2023) 3 luvun 16 §:n 2 momentti ja 17 § sekä 8 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

16 §

16 §

Seurakuntayhtymän toimielimet ja päätösvalta

Seurakuntayhtymän toimielimet ja päätösvalta

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto. Se voi siirtää päätösvaltaa hallintosäännössä yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja seurakuntayhtymän johtokunnalle sekä päätöksellään seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei saa siirtää 6 §:ssä eikä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Yhteiselle kirkkoneuvostolle voidaan kuitenkin siirtää päätösvaltaa 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto. Se voi siirtää päätösvaltaa hallintosäännössä yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle, seurakuntayhtymän johtokunnalle ja seurakuntayhtymän viranhaltijalle sekä päätöksellään seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei saa siirtää 6 §:ssä eikä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Yhteiselle kirkkoneuvostolle voidaan kuitenkin siirtää päätösvaltaa 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

17 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoon sovelletaan, mitä 9 §:ssä säädetään. Määräenemmistö vaaditaan myös, kun päätös koskee perussäännön muuttamista tai vapaaehtoisesti muodostetun seurakuntayhtymän purkamista.

8 luku

Henkilötietojen käsittely ja kirkonkirjojen pito

1 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

1) henkilötietojen käsittelyyn diakoniatyössä sovelletaan *sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 11 ja 13 §:ää ja 3 lukua, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettua lakia (254/2015) sekä potilaan asemasta ja oikeudesta annetun lain (785/1992) 12 ja 13 §:ää;*

17 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoon sovelletaan 9 §:ää. Määräenemmistö vaaditaan myös, jos päätös koskee 13 §:n 3 momentissa tarkoitettua perussäännön muuttamista tai vapaaehtoisesti muodostetun seurakuntayhtymän purkamista.

8 luku

Henkilötietojen käsittely ja kirkonkirjojen pito

1 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

1) henkilötietojen käsittelyyn diakoniatyössä sovelletaan *sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 4–7, 9–15 ja 17 §:ää, 19 §:n 1 momenttia, 22, 24, 37–42, 44, 45, 50–52, 62 ja 63 §:ää;*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .